

УДК 636.22./28.082.13

Панкєєв С.П., канд. с -г. наук, доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет

sergeystarik@ukr.net

ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА

Актуальність напрямку досліджень. На сьогодні загальна площа сільськогосподарських земель в Україні становить 41,557 млн. га, або 70,9% всієї території держави (40% світових запасів чорноземів). Притому сільськогосподарська освоєність території досягла 71%, а ступінь розораності земель — 53,6% (при гранично допустимому рівні в 40%)[4].

Проте антропогенне забруднення територій в Україні має не суцільний, а локальний характер. Рівень забруднення на деяких земельних площах значно нижче порівняно з країнами Західної Європи. Крім того, Україна має хороші перспективи у вирощуванні органічної сільськогосподарської сировини, оскільки протягом останніх років різко скоротилося внесення мінеральних добрив, застосування хімічних засобів захисту рослин у результаті дефіциту обігових коштів у сільськогосподарських товаровиробників.

Загальна площа українських земель сільгосппризначення, яка може бути використана для отримання органічної продукції в середньому становить 4-5 млн га. Для порівняння: загальна площа угідь, які використовуються для виробництва органічної продукції у країнах Європейського Союзу, становить 3,8 млн. га [1].

Сучасне використання сільськогосподарських угідь не відповідає вимогам раціонального землекористування. У більшості господарств землеробство ведеться з повним ігноруванням законів повернення ґрунту поживних речовин, винесених з урожаєм. Як наслідок, відбувається зниження родючості ґрунтів, особливо небезпечних масштабів набула їх деградація.

Основні результати та їх інтерпретація. Степова зона України має об'єктивні умови для розвитку галузі м'ясного скотарства на засадах органічного агровиробництва і виробництва екологічно чистої яловичини.

Ведення аграрного виробництва в Україні в останні 50-60 років супроводжувалося високою розораністю земель, яка в степовій зоні досягла 96% і зумовила деградацію навколишнього природного середовища, надмірне забруднення поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря і земель.

Виходом з цієї критичної ситуації є розвиток органічного виробництва, ведення альтернативного тваринницького бізнесу з метою отримання екологічно чистих, безпечних і корисних для людини м'ясопродуктів, виробництво яких не завдає шкоди навколишньому середовищу і забезпечує благополуччя тварин. [2].

При реалізації програми розвитку спеціалізованого м'ясного скотарства у степовій зоні зростає необхідність у ретельному ветеринарному контролі, який передбачає наступне:

- за купування худоби лише у благополучних з інфекційних захворювань господарствах (туберкульоз, лейкоз та ін.);
- здійснення профілактичних заходів згідно з планами протиєпізоотичних заходів, розробленими і затвердженими місцевими органами державної ветеринарної медицини;
- проведення ветеринарно-зоотехнічних заходів в універсальних коралах, що включають загопи-майданчики для сортування тварин, ваги, фіксаційні станки та ін.;
- профілактичні обробки усіх тварин, включаючи розчищення їхніх копит перед виведенням на пасовища;
- попереднє дослідження на поживну цінність кормів, що надійшли на ферму;
- огороження території ферм і пасовищ та обладнання дезбар'єрів;
- проведення протигельмінтних заходів та обробки проти ектопаразитів (овід, муха, комар та ін.) на пасовищах;
- організація ветеринарного контролю за фізіологічним станом корів після отелення і телят;
- забезпечення можливості видалення, належного зберігання, утилізації гною і його знезаражування у разі виникнення заразних хвороб;
- забезпечення своєчасного прибирання і утилізації трупів;
- проведення санітарного забою тварин тільки на спеціально обладнаних пунктах;
- поліпшення ветеринарного обслуговування: у штатному розписі господарств передбачити посади головного ветлікаря та забезпечити необхідним обладнанням робочі місця ветпунктів на фермах.

При здійсненні всього комплексу цих робіт слід керуватися відповідними інструкціями, правилами та ветеринарним законодавством України.

Степова зона України – зона ризикованого землеробства з високою розораністю ґрунтів (до 98%), відсутністю природних та культурних пасовищ, що веде до втрати природної родючості ґрунтів, зменшення врожаїв сільськогосподарських культур та необхідністю використовувати високі дози мінеральних добрив, особливо азотних.

Реалізація програми спрямована на відновлення та підтримку оптимального стану екосистем на соціальному, екологічному та економічному рівнях шляхом створення культурних пасовищ і випасання на них худоби протягом 280-330 днів на рік. Пасовищна технологія утримання худоби зумовить підвищення природної родючості ґрунтів за рахунок органічних добрив (екскременти тварин), залуження розораних територій та відновлення природних біогеоценозів.

Саме пасовищне утримання худоби є найбільш ефективним засобом відновлення та збереження природних біоценозів та отримання високої продуктивності тварин. Пасовищна технологія утримання тварин – один з

основних елементів органічного агровиробництва при отриманні тваринницької продукції.

Для реалізації проекту немає необхідності будувати капітальні очисні споруди, оскільки 8-10 місяців тварини знаходяться на пасовищах, решту часу – на вигульно-кормових майданчиках. При вигоні тварин на пасовища гній з загонів вигортається і кагатується для біологічного обеззаражування. Через 4,5-6 міс. він використовується як органічне добриво. Виконання інноваційного проекту забезпечить екологічну безпеку людей, тварин, тваринницьких ферм, скотопрогонів, місць водопою, забезпечить відновлення родючості ґрунтів та агробіоценозів, створить об'єктивні умови для впровадження органічного агровиробництва і отримання екологічно чистої яловичини, яка відповідає стандартам СОТ.

Висновки. Кліматичні особливості використання південної м'ясної худоби зумовлені біологічними особливостями інноваційного продукту – південної м'ясної породи та застосовуваною технологією відтворення, розведення худоби і виробництва яловичини. Низька матеріало- та енергоємність технології розведення, вирощування та відгодівлі тварин зумовлена їх високою стійкістю до високих (+35-40°C і вище) та низьких (-30°C) температур, в зв'язку з чим тварини не потребують капітальних приміщень та енергомісткого обладнання. Тварини можуть утримуватися на пасовищах протягом 280-330 днів, а в негоду (снігопад, ожеледь, зливи, заметілі) їх можна утримувати в тристінних навісах. Використання генотипу південної м'ясної породи – реальний шлях до створення галузі м'ясного скотарства на засадах органічного агровиробництва, виробництва екологічно чистої продукції, інтеграції України в міжнародний ринок органічних сільськогосподарських продуктів [1; 4].

Література

1. Вдовиченко Ю., Омельченко Л. Південна м'ясна худоба в органічному виробництві. *Тваринництво України*. 2013. Вип. 10. С.2-6.
2. Вороненко В.І. Таврійський тип південної м'ясної породи – інноваційне селекційне досягнення в зоотехнічній науці / В.І. Вороненко, Л.О. Омельченко, Н.М. Фурса, Р.М. Макарчук, В.О. Найдьонова, О.Л. Дубинський, А.М. Носкова. *Науковий вісник «Асканія-Нова». Нова Каховка*. 2009. Вип. 2. С. 38-45.
3. Угнівенко А.М., Петренко С.М., Носевич Д.К., Токар Ю.І. Наукові основи розвитку м'ясного скотарства в Україні. – Монографія, Київ, 2016. – С.283-310.
4. Ластовська І.О., Косіор Л.Т., Пірова Л.В. Перспективи виробництва органічної яловичини / «Органічне виробництво і продовольча безпека», Німецько-українська співпраця в галузі органічного землеробства» // Матеріали VII науково-практичної конференції м. Житомир, 23-24 травня 2019 р. – С.241-243.